

INGEZONDEN

Ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken, behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten

JAN VAN EYCK, DE DERMATOLOOG EN DE
PATHOLOOG-ANATOOM

In aansluiting op het belangwekkende feuilleton van prof. dr H. T. DEELMAN ¹⁾ zij het mij vergund te wijzen op het artikel *Gesichtstumoren*, te vinden in het bekende werk van EUGEN HOLLÄNDER, *Die Medizin in der klassischen Malerei* ²⁾. Bij de bespreking van de afgebeelde schilderijen, welke personen voorstellen, die afwijkingen tonen, zoals gezwellen in het gelaat, met name rhinosclerroom en rhinophyma, wijst de schrijver op de grote betekenis, die de schilderijenhandel hierbij heeft. En hij vervolgt: „Im Laufe von Jahrhunderten haben die Bilder meist den Besitzer gewechselt, und da Porträte mit Pfundnasen oder Hasenscharten schlecht verkäuflich sind, so wird die Nase oder der sonstige Schaden vom Restaurator hübsch repariert und die medizinische Kunstgeschichte ist um ein interessantes Objekt ärmer. Gelegentlich kommt dann beim Waschen der Tafel mit Alkohol das alte Original wieder zum Vorschein”.

Rotterdam, 27 September 1951

A. G. J. HERMANS

DIAGNOSTISCHE MOGELIJKHEDEN BIJ VERMOEDEN VAN EEN BRONCHUSGEZWEL

Met belangstelling las ik het artikel van longarts J. SWIERENGA ³⁾. Ook de cytologische diagnostiek krijgt daarin een plaats met verwijzing naar het werk van PAPANICOLAOU, FARBER en anderen. Ik moge op dit gedeelte een korte aanvulling geven.

Het onderzoek op tumorcellen in het sputum van longpatiënten geschiedt in Nederland reeds meer dan twintig jaar. In het *Tijdschrift* van 1928, Tweede helft, no 23 beschreef ik kort de daarbij gevolgde methode.

Daarop volgde in het nummer van 10 Augustus 1929 een klinische les over „het histologisch onderzoek als hulpmiddel bij de klinische diagnose van boosaardige longgezwellen” (40 gevallen).

In 1932 promoveerde mijn toenmalige assistent, F. G. VAANDRAGER, nu arts in Domburg, over *Het primair boosaardig longgezwel in Nederland*. Onder 45.587 obducties in de grote centra Amsterdam, Utrecht, Leiden, Groningen en Rotterdam, vond hij 272 gevallen van longkanker; hij beschrijft de verschillende vormen ervan, alsmede de resultaten van cytologisch sputumonderzoek in het Pathologisch Instituut.

Daarop volgde in 1935 een tweede klinische les: „nog eens over primaire longkanker”, waarbij ik kon beschikken over de bevindingen bij 9061 lijkopeningen, respectievelijk in Rotterdam en Utrecht over de jaren 1906-1934. Ik verdeelde die in drie groepen, respectievelijk van 10, 10 en 9 jaar en vond bij de eerste twee tientallen respectievelijk 8 en 16 gevallen van longkanker; in de laatste 9 jaar 41 gevallen; bij alle een sterk overheersen van het mannelijke geslacht. Bijzondere nadruk werd gelegd op de wijze van metastasering, onder andere als kleine gezwellen in de huid, en de vergelijking ervan met de structuur van het primaire gezwel, en eventueel met resultaten van het sputumonderzoek.

Ik vermeld een en ander omdat het artikel van dr SWIERENGA uitsluitend buitenlandse literatuur vermeldt en wij toch, naar het mij voorkomt, niet ten achter stonden bij het buitenland, al moge de techniek van het onderzoek sedertdien zijn verbeterd.

¹⁾ *N. T. v. G.*, 95, 2787, 1951. ²⁾ 2e Druk. FERDINAND ENKE, Stuttgart 1913.

³⁾ *N. T. v. G.*, 95, 2878, 1951.